

Informácia o 54. zasadnutí Rady vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť

Dňa 30. septembra 2025 sa v priestoroch Účelového zariadenia Bôrik v Bratislave uskutočnilo 54. zasadnutie Rady vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“), ktorému predsedala štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR Katarína Roskoványi. Program bol schválený v nasledujúcom znení:

1. List expertov a expertiek OSN z 1. septembra 2025;
2. Informácia a odporúčania: „Právo žien na reprodukčné zdravie v SR – ako zabezpečiť prístup ku kvalitnej interrupčnej starostlivosti v zmysle medzinárodných ľudskoprávných a zdravotníckych štandardov“;
3. *Rôzne:*
 - *Je možné vylúčiť negatívny dopad prípadnej zmeny Ústavy SR (v kontexte aktuálnych návrhov na zmenu) na oblasť slobodného vedeckého bádania a inej výskumnej činnosti? Existuje analýza alebo iný dokument (napr. vypracovaný Vládou SR alebo niektorým z relevantných ministerstiev), ktorý sa touto problematikou zaoberá?;*
 - *V prípade, že budú prijaté aktuálne návrhy na zmenu Ústavy SR - Bude môcť byť bez súhlasu rodiča dieťa vzdelávané v otázkach súhlasu pri pohlavnom styku? Bude môcť byť bez súhlasu rodiča dieťa informované o tom, že existuje viacero variácií sexuálneho správania sa ľudí? Bude môcť byť bez súhlasu rodiča dieťa informované o prostriedkoch ochrany pred tehotenstvom? Môže sa dieťa bez súhlasu rodiča vzdelávať o právnej úprave interrupcií?;*
 - *Informácia o Vyhlásení občianskej verejnosti k prijatiu novely ústavy a stanoviskách k novele ústavy*

BOD 1

Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR Katarína Roskoványi informovala, že ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR bol 1. septembra 2025 doručený list expertov a expertiek OSN týkajúci sa navrhovaných zmien Ústavy SR, ktoré podľa nich mohli byť v rozpore s medzinárodnoprávnymi záväzkami SR a princípmi právneho štátu. List bol zverejnený 4. septembra 2025 a odpoveď Slovenskej republiky, vypracovaná zástupcami Ministerstva spravodlivosti SR a Úradu vlády SR, bola zverejnená 24. septembra 2025. V diskusii bolo poukázané na postavenie expertov a expertiek OSN, ktorých stanoviská síce nepredstavujú stanovisko OSN ako organizácie, ich mandát a autorita však vychádzajú zo systému OSN a štáty sú vyzývané na spoluprácu s nimi. Viacerí členovia a členky rady vyjadrili obavy z možných dôsledkov prijatej novely ústavy na ochranu ľudských práv, postavenie medzinárodných zmlúv a právnu istotu. Problém videli najmä v neurčitosti pojmov ako „národná identita“ a „kultúrno-etické otázky“. Upozornili tiež na to, že chýba analýza možných vplyvov novely, že môže dôjsť k narušeniu hierarchie právnych predpisov a že verejnosť by mala byť lepšie informovaná o tom, čo novela v praxi znamená. Diskusia sa týkala aj stanoviska Benátskej komisie. Zazneli rozdielne názory na to, ako bolo toto stanovisko verejnosti predstavené. Zástupcovia štátnych orgánov poukazovali aj na jeho pozitívne časti a na aktívny dialóg s Benátskou komisiou. Viacerí členovia a členky rady však upozornili, že vážne výhrady komisie týkajúce sa právnej neistoty a možného oslabenia ochrany ľudských práv neboli verejnosti predstavené dostatočne úplne a zrozumiteľne.

Rada k tomuto bodu neprijala žiadne uznesenie.

BOD 2

Expertka rady Adriana Mesochoritisová predstavila materiál o prístupe ku kvalitnej interrupčnej starostlivosti v súlade s medzinárodnými ľudskoprávnymi a zdravotníckymi štandardmi. Poukázala najmä na nedostatočnú informovanosť, regionálnu nedostupnosť starostlivosti, vysoké náklady, nedostupnosť medikamentóznej interrupcie a nedostatočný prístup k antikoncepcii a sexuálnej výchove.

V diskusii zazneli rozdielne názory na súčasnú dostupnosť interrupčnej starostlivosti, uplatňovanie výhrady vo svedomí, postavenie nenarodeného života a rozsah záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov. Viacerí členovia a členky rady zároveň upozornili, že predložený návrh uznesenia bol príliš široký a vyžaduje si podrobnejšiu odbornú diskusiu.

Na záver sa členovia a členky rady zhodli, že k problematike reprodukčného zdravia a interrupčnej starostlivosti bude zvolané osobitné mimoriadne zasadnutie rady za účasti odborníkov, príslušných rezortov a zástupcov občianskej spoločnosti.

Rada k bodu č.2 prijala uznesenie č. 342, ktorým uložila predsedovi rady zvolať mimoriadne zasadnutie rady k téme interrupčnej starostlivosti a k zabezpečovaniu práva na zdravie v Slovenskej republike do najbližšieho plánovaného zasadnutia rady.

Rôzne

Expertka rady Adriana Mesochoritisová informovala o Vyhlásení občianskej verejnosti k prijatiu novely ústavy, ktoré iniciovali tri organizácie občianskej spoločnosti a ku ktorému sa podľa jej slov pripojili ďalšie organizácie a jednotlivci. Vo vyhlásení jeho signatári vyjadrili hlboké znepokojenie nad spôsobom prijatia a obsahom novely ústavy. Upozornili najmä na možné oslabenie demokratického a právneho charakteru štátu, právnej istoty a ochrany ľudských práv v dôsledku vágneho vymedzenia pojmov zvrchovosť, národná identita a kultúrno-etické otázky. Vyjadrili tiež obavu z oslabenia medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky a deklarovali pokračovanie občianskych aktivít na podporu slobody, rovnosti a ľudskej dôstojnosti.

Expert rady Rado Sloboda vyslovil otázku k vplyvu novely ústavy na vzdelávanie detí bez súhlasu rodičov. Opýtal sa zástupkyne Ministerstva školstva SR, či budú môcť byť deti bez súhlasu rodičov vzdelávané o súhlase pri pohlavnom styku, variáciách sexuálneho správania, ochrane pred tehotenstvom a právnej úprave interrupcií. Zástupkyňa Ministerstva školstva SR Dóra Kanyicska Belán uviedla, že témy sexuality, sexuálneho zdravia, sexuálneho násillia a súvisiace otázky sú už súčasťou štátnych vzdelávacích programov. Ak je daná téma súčasťou štátneho alebo školského vzdelávacieho programu, súhlas rodiča sa podľa súčasnej právnej úpravy nevyžaduje. Osobitný postup sa uplatňuje pri aktivitách nad rámec vzdelávacieho programu, o ktorých musia byť rodičia vopred informovaní a pri ktorých môžu vyjadriť nesúhlas s účasťou dieťaťa. V diskusii boli vyjadrené pochybnosti, či nové znenie ústavy nebude vyžadovať súhlas rodiča aj pri témach zaradených do povinného vzdelávania. Otvorená bola aj otázka reálneho vyučovania týchto tém, najmä na cirkevných a súkromných školách. Zástupkyňa Ministerstva školstva SR uviedla, že súlad školských vzdelávacích programov so štátnym vzdelávacím programom kontroluje Štátna školská inšpekcia a príslušné správy sú verejne dostupné. K prípadnej potrebe budúcich legislatívnych zmien sa nevedela záväzne vyjadriť.

Rado Sloboda sa ďalej opýtal, či možno vylúčiť negatívny vplyv novely ústavy na slobodu vedeckého bádania a či bola vypracovaná analýza jej možných dosahov na vedu a výskum. Otázka sa týkala najmä možného výkladu pojmu kultúrno-etické otázky, ktorý by mohol ovplyvniť skúmanie niektorých tém alebo ich financovanie. Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR Katarína Roskováni uviedla, že sloboda vedeckého bádania je ústavne zaručená, musí sa však uskutočňovať v medziach právneho poriadku. Zároveň uviedla, že nevie jednoznačne vylúčiť možné negatívne dôsledky novely a nemá vedomosť o tom, že by Ministerstvo spravodlivosti SR vypracovalo osobitnú analýzu tejto otázky. Ani zástupkyňa Ministerstva školstva SR nemala vedomosť o existencii takejto analýzy a uviedla, že bez ďalšieho odborného posúdenia sa k možným vplyvom novely nevie záväzne vyjadriť.

K tomuto bodu rada neprijala žiadne uznesenie.

UZNESENIE RADY VLÁDY SR PRE ĽUDSKÉ PRÁVA A RODOVÚ ROVNOSŤ

č. 342

z 30. septembra 2025

k informácií a odporúčaniam: „Právo žien na reprodukčné zdravie v SR – ako zabezpečiť prístup ku kvalitnej interrupčnej starostlivosti v zmysle medzinárodných ľudskoprávných a zdravotníckych štandardov“

Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a rodovú rovnosť

A. ukladá

- A.1 predsedovi rady zvolať mimoriadne zasadnutie rady k téme interrupčnej starostlivosti a k zabezpečovaniu práva na zdravie v Slovenskej republike do najbližšieho plánovaného zasadnutia rady.